

Helse- og omsorgsdepartementet
Kommunal- og distriktsdepartementet

Oslo, 12.10.2024

Innspill til stortingsmeldingen om samisk språk, kultur og samfunnsliv

Hørselshemmedes Landsforbund (HLF) er Norges største organisasjon for mennesker med funksjonsnedsettelse med 64 000 medlemmer. En million nordmenn har hørselsutfordringer som påvirker hverdagen ulikt. HLF arbeider for økt livskvalitet, likestilling og full deltakelse i alle livets sammenhenger for personer med hørselsutfordringer. Noen har behov for omfattende rehabilitering, mens andre trenger tilrettelegging, hjelpemidler og kunnskap i å mestre hverdagen. Stadig flere rammes av hørselsutfordringer og det er viktig å motvirke sosial isolasjon og frafall fra utdanning og arbeidsliv.

Hørselshemmedes Landsforbund vil takke for muligheten til å komme med innspill til den årlige stortingsmeldingen om samisk språk, kultur og samfunnsliv som i 2024 skal handle om folkehelse og levekår i samiske områder.

1) Tilpasninger for å fremme bedre helse i den samiske befolkningen

Innen hørselsområdet spesielt er det viktig å vise til at hele 1 million nordmenn har utfordringer med hørselen, og det medfører ofte store følger for dem i arbeidslivet, i det sosiale livet og folkehelsen generelt.

Mange flere med hørselsutfordringer kunne ha stått lenger i jobb, vært mer deltagende i samfunnslivet og hatt en bedre helse om de hadde fått et **mestringskurs** for seg og sine pårørende i nærheten av der de bor, og ikke minst møtt helse- og omsorgsansatte som også har hørselskompetanse.

Skal en få hevet kvaliteten i de kommunale tjenestene og sykehus-tjenestene må **kompetansen om hørsel heves**, slik Helsedirektoratet også anbefaler. Vi vil understreke behovet for kompetanseheving av fastlegene. Disse skal følge opp hørselshemmede innbyggere etter at de har vært i kontakt med spesialisthelsetjenesten.

Sametinget har som målsetning at det må være et likeverdig helse- og sosialtilbud til den samiske befolkningen, på lik linje med befolkningen for øvrig. Dette er i samsvar med intensjonen til Regjeringen om å sikre et likeverdig helse- og sosialtilbud til hele befolkningen, uavhengig av geografisk, språklig og kulturell bakgrunn.¹

Den samiske befolkningen har behov for informasjon på sitt morsmål. Hørselshemmede samer opplever et større kommunikasjonsproblem i møte med helse- og sosialtjenesten enn nordmenn for øvrig. Det gjør de både med bakgrunn i samisk som morsmål og hørselsutfordringer. Nettopp da er det viktig å ha god informasjon tilgjengelig på sitt morsmål.

---

¹ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-31-20182019/id2660993/?ch=5>

Her kan det bl.a. vises til boken «Samisk psykisk helsevern. Nye landskap, kjente steder og skjulte utfordringer» av Anne Silviken og Vigdis Stordahl fra 2010. Den synliggjør fordeler ved benyttelse av det samiske morsmålet og en samisk kulturforståelse i behandlingsterapi. Slike grep er helsefremmende for den samiske befolkningen.

Her er det altså 4 områder som må bedres for å fremme bedret helse for den samiske befolkningen:

1. Et likeverdig helse- og sosialtilbud til hele den norske befolkningen
2. Bedre kvaliteten i de kommunale tjenestene og sykehustjenestene innen hørselsområdet
3. Opplæring/kompetanseheving for helsepersonell og mestringskurs for samisktalende hørselshemmede
4. Sterkere samisk språk- og kulturkompetanse/-forståelse hos helse- og sosialpersonell.

2) Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport

Forståelsen og samhandlingen mellom den samiske befolkningen og den norske befolkningen er ikke god nok. Det er av den grunn av stor verdi å jobbe med forsoning og sannhetsinformasjon. Det er mulig å benytte kultur som brobygger mellom ulike grupper og miljøer, benytte samiske oversettelser ved behov, og ha søkelys på kultursensitivt helsearbeid og sosiale møteplasser for sannhet og forsoning. Viser her til rapport fra Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport publiser den 1. juni 2023.²

Det å være likestilt, bli hensyntatt, være en del av totalsamfunnet, bli respektert, at storsamfunnet beklager sine feil og bidrar til forsoning mellom folkegrupper, har en stor folkehelseeffekt. Det er områder som:

1. Psykisk helse
2. Trivsel, glede, lykke

Disse vil bli styrket, noe som er av betydning for samisk folkehelse og levekår. Det å jobbe med forsoningsarbeidet vil fremme folkehelse og levekår i samiske områder.

Vennlig hilsen

Roar Råken
Organisasjonssjef

---

² <https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/sannhets--og-forsoningskommisjonen/rapport-til-stortinget-fra-sannhets--og-forsoningskommisjonen.pdf>